781/07

Den 25. august 2008 blev i sag nr. 71.049:

xxxxxx xxxx xxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har individuel pensionsordning i Danica Pension, klager over selskabets afvisning af udbetaling ved tab af erhvervsevne samt præmiefritagelse fra 1/9 2006.

Selskabet har afvist at yde præmiefritagelse og udbetale invaliderente ved tab af erhvervsevne fra nævnte tidspunkt med henvisning til, at den generelle erhvervsevne ikke findes dokumenteret nedsat med 2/3 eller mere.

De tegnede forsikringer giver ret til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af erhvervsevne, såfremt forsikredes erhvervsevne nedsættes til 1/3 eller mindre af den fulde erhvervsevne. Der er en karenstid på 3 måneder.

Klageren, der er født i 1954, har studentereksamen og en uafsluttet uddannelse som herregårdsskytte. I 1997 afsluttedes merkonomuddannelsen med 10 enkeltfag samt endelig i 2002 en lærereksamen. Klageren fik ansættelse som lærer umiddelbart efter sin eksamen, men blev sygemeldt grundet en depression i november 2002 og tilbagefald den 1/10 2004. Siden har han været plaget af tilbagevendende depression og nedsat stressbarhed, ligesom han har symptomer i form af svær træthed, koncentrationsvanskeligheder, hukommelsesbesvær, humørsvingninger og letvakt irritabilitet. Han blev

1/2 2006 godkendt til fleksjob med 50 % lønrefusion, men forinden blev han henvist til RevalideringsCenter B., hvor der tilrettelagdes et individuelt forløb med skånehensyn som tilrådet af psykiater. Dette forløb strakte sig fra 2/8 til 29/8 2006 og måtte indstilles, da han fik det tiltagende dårligt. Han viste under forløbet gode intellektuelle, analytiske og formidlingsmæssige ressourcer, ligesom han viste engagement og motivation.

Psykiatrisk speciallæge J.I. har i statusattest af 11/9 2006 bl.a. anført:

> "M.J.C. fortsat præget af letvakt stressbarhed og dette er blevet forstærket i forbindelse med opstart på Revaliderings Center Aa. Jeg har tidligere, også i speciallægeerklæringen, anført at man må regne med, at undersøgtes stresstærskel i perioder vil være kraftigt nedsat med øget sårbarhed til følge og at alt andet lige vil undersøgtes erhvervsevne på den måde også i forhold til et hvert erhverv være varigt nedsat. Selvom man har forsøgt med maksimale skånehensyn på Revalideringscentret, har dette alligevel forårsaget, at stresstærsklen er kraftig nedsat med kraftige symptomer i form af svær træthed, koncentrationsvanskeligheder, hukommelsesbesvær, humørsvingninger, letvakt irritabilitet efterfølgende er blevet fremherskende, ligeledes evnen til at strukturere opgaver og overblik også svundet ind, Alt sammen velkendte symptomer, som patienten også har præsenteret ved tidligere lejligheder. Man må derfor konkludere at selv med maksimale skånehensyn, hvor der også fokuseres på muligheden for hjemmearbejde, har patienten alligevel haft kraftige stressreaktioner og jeg må derfor på det kraftigste anbefale, at man stopper alle erhvervsrettede tiltag fra kommunens side omkring M.J.C.

Bl.a. på baggrund af J.I.'s statusattest vurderede kommunen, at klagerens erhvervsevne var varigt nedsat i væsentlig grad, og man anså såvel revaliderings- og fleksjobmulighederne som behandlingsmulighederne for udtømte, hvorfor han tilkendtes førtidspension fra november 2006.

Klageren har i anmeldelse til selskabet af 26/11 2004 anmodet om udbetaling ved tab af erhvervsevne samt præmiefritagelse. Selskabet udbetalte på baggrund heraf midlertidige ydelser og ydede præmiefritagelse fra karensperiodens udløb den 1/1 2005 og udbetalte herefter løbende. Den 25/1 2006 modtog selskabet oplysninger fra kommunen om, at klageren var blevet visiteret til et fleksjob med 50 % løntilskud, hvorfor man i skrivelse af 13/2 2006 til klageren meddelte, at præmiefritagelsen og udbetaling ved tab af erhvervsevne ville bortfalde pr. 1/4 2006, da man ikke anså erhvervsevnen nedsat til 1/3 eller mindre.

Klageren var ikke tilfreds med denne afgørelse og bad i skrivelse af 12/3 2006 selskabet revurdere sagen.

Ved skrivelse af 5/5 2006 har selskabet anført, at man på baggrund af klagerens fysiske gener i ryg og knæ ønskede ham undersøgt af en speciallæge i ortopædkirurgi, hvorefter man ville foretage en endelig vurdering af den generelle erhvervsevne.

I erklæring af 6/6 2006 har ortopædkirurg H.P.L. bl.a. anført:

> "**Aktuelle**
> …
> Rtg.-undersøgelse af columna lumbalis og af begge knæled på B. sgh. 23.02.06 viste ret udtalte aldersforandringer i lænderyggen i form af diskusdegeneration og spondylose samt i ve. knæ ossøst element ved eminentia intercondyloidea tibiae givende mistanke om tidligere korsbåndsskade, men uden sikre tegn på artrose i hverken ve. eller hø. knæ.
> …
> **Resumé og konklusion:**
> …
> Ved aktuel klinisk undersøgelse af bevægeapparatet findes intet påfaldende. Rtg.-undersøgelse af lænderyggen har vist alderssvarende forandringer. En sikker sammenhæng mellem sådanne fund og rygsmerter er ikke kendt. Endvidere har rtg.-undersøgelse af knæleddene ikke kunnet påvise slidgigt, dog Udelukker dette ikke, at en lettere sådan kan foreligge. En påvist knogledannelse i ve. knæ synes uden betydning, i hvert fald foreligger der ikke klinisk nogen korsbandsskade.
>
> 1) Diagnose: // smerter i lænd og begge knæ af ukendt årsag / lumbalgia et gonalgia bilateralis causa ignota //
>
> 2) M.J.C.s smerteangivelser må stå til troende, hvorfor han set ud fra et ortopædisk synspunkt må fritages fra arbejde, som indebærer væsentlig belastning af ryg eller knæ. Arbejdet som lærer er ikke omfattet heraf, men synes jo til gengæld udelukket af psykiatriske grunde."

Efterfølgende sendte klageren statusattest af 11/9 2006 til selskabet, jf. ovenfor, tillige med meddelelse om, at han var bevilget førtidspension fra november.

Ved skrivelse af 22/12 2006 har selskabet meddelt, at man ikke vurderede den generelle erhvervsevne nedsat med 2/3 eller mere fra 1/9 2006, ligesom det faktum, at han var bevilget førtidspension, ikke havde nogen betydning for selskabets vurdering af den generelle erhvervsevne.

I skrivelse til klageren af 15/1 2007 har selskabet nærmere redegjort for sondringen mellem udbetaling i forbindelse med midlertidige ydelser ved erhvervsudygtighed i eksisterende erhverv og udbetaling i forbindelse med vurderingen af den generelle erhvervsevne.

Over for nævnet har klageren i klageskrivelser af henholdsvis 13/1 2007 og 29/6 2007 nedlagt følgende påstande:

> "Fortsat præmiefritagelse samt udbetaling ved tab af erhvervsevne med tilbagevirkende kraft fra den 1/9 2006.
> …
> Jeg ønsker Ankenævnets besvarelse på følgende spørgsmål:
> Kan Ankenævnet anbefale, at sagen undersøges yderligere. Såfremt Ankenævnet ikke kan anbefale dette, vil jeg bede Ankenævnet om en så udførlig juridisk begrundelse, at jeg vil have et fyldestgørende grundlag for at kunne vurdere, om jeg er enig med Ankenævnets indstilling eller ej."

Til støtte herfor har klageren i uddybende redegørelser bl.a. anført:

> "Arbejdsprøvningen på Revalideringscenter Å. fra den 2/8 2006 førte meget hurtig til en forværring af min tilstand, …
> …
> Det er med andre ord ikke lykkedes en specialiseret arbejdsprøvningsinstitution at tilvejebringe omstændigheder, hvorunder der ud fra et lægeligt synspunkt har kunnet konstateres nogen erhvervsrettet arbejdsevne. Alle ovenstående udsagn er diagnosebaserede og fremsat af en psykiatrisk speciallæge med et omfattende personligt kendskab til mig og min situation. Alene ud fra disse udsagn hør det være påvist, at min faktiske erhvervsevne i praksis er reduceret til næsten nul, og under alle omstændigheder til langt under 1/3. Hertil kommer Revalideringscenter Å.s sammenfatning af afprøvningsforløbet (bilag ..): 'Det vurderes, at selv maksimalt skånsomme præmisser, som under afprøvningen, er utilstrækkelige i forhold til at muliggøre en stabil arbejdsrelateret udnyttelse af de ressourcer MJC har. På baggrund af forløbet, kan der fra RCA's side ikke peges på realistiske fleksjobmulighed.'
> …
> Danica afviser flere gange førtidspension som relevant i forbindelse med vurderingen af dækningsberettigelse. …
> …
> Herom står der i forsikringsbetingelsernes punkt 6: 'Statsanstalten (dvs. Danica) kan gøre retten til fortsat præmiefritagelse respektive fortsat udbetaling af invaliderente betinget af, at forsikrede tilkendes offentlig invalidepension, der svarer til en nedsættelse af erhvervsevnen til 1/3 eller derunder." Hermed udtrykkes, at såfremt man tilkendes en (helbredsbetinget) offentlig førtidspension svarende til en erhvervsevne på højst 1/3, så må det med en vis rimelighed kunne forventes, at forsikringsselskabet vil anerkende dette som begrundelse for, at man er dækningsberettiget.
> …
> Danica begrunder i bilag .. sin afvisning af offentlig førtidspension som relevant således:
> 'Kommunen foretager en arbejdsevnevurdering med udgangspunkt i alle tolv elementer i ressourceprofilen. Heraf er helbredet kun et element. Ved vores bedømmelse er det af disse 12 elementer alene helbredstilstanden, der vil blive inddraget i vores vurdering.'

Dette er objektivt forkert.
Af den vejledning, der danner udgangspunkt for den kommunale sagsbehandlers arbejde med ressourceprofilen (www.Arbejdsevnemetode.dk/sagsbehandlere) fremgår tydeligt, hvorledes processen skal foregå.
Som indledning tegnes et billede af personens erhvervsmæssige ressourcer og barrierer. I tilfælde af at der identificeres en evt. barriere laves i samarbejde med personen en handlingsplan med det formål at få fjernet denne barriere. Der er således tale om en fortløbende proces. Lykkes det at fjerne alle barrierer, vil dette automatisk føre til en (gen)indtræden på arbejdsmarkedet, og der vil derfor naturligvis ikke blive bevilget hverken fleksjob eller førtidspension. Kun i de tilfælde, hvor der findes upåvirkelige barrierer (som oftest helbredsmæssige), vil kommunen overveje hvilken form for social ydelse, der skal træde i stedet for personens normale erhvervsmæssige indtjeningsevne. Her kan være tale om enten fleksjob, hvis arbejdsevnen vurderes til over 1/3, eller førtidspension, hvis arbejdsevnen vurderes til under 1/3."

Selskabet har over for nævnet ved skrivelser af 5/2 2007 og 16/7 2007 fastholdt sin afgørelse og har til støtte herfor bl.a. anført:

"Det fremgår af oplysningerne fra B. Kommune modtaget den 25. januar 2006 (bilag ..), at M.J.C. er visiteret til et fleksjob med 50 procent tilskud pr. den 1. februar 2006 på baggrund af blandt andet speciallægeerklæringen fra psykiater J.I. Vores psykiatriske lægekonsulent vurderer på baggrund af speciallægeerklæringen, at tilstanden nogenlunde er stabil, og at der er et betydeligt skånebehov på grund af M.J.C.s stemningssvingninger og angst. Han vurderer, at den generelle erhvervsevne er nedsat til mellem halvdelen og 1/3, men ikke til 1/3 eller mindre. Det skal hertil nævnes, at følgende fremgår af speciallægeerklæringens side 5: *'Fremtræder meget vekslende ved konsultationerne. Kan undertiden virke tenderende til trist, energiløs og undertiden neutral afstemning, nogle gange sprudlende og humørfyldt. Har dog ikke set tegn på dybere depressive symptomer når jeg har set undersøgte i praksis. Der er heller ikke fundet tegn på egentlig maniske symptomer ej heller tegn på psykose suspekte symptomer, hverken i form af vrangforestillinger, hallucinationer og der findes heller ej formelle tankeforstyrrelser.'*
…
Vores lægekonsulent vurderer ud fra oplysningerne, at psykiateren beskriver en stressreaktion, som har medført en sårbarhed overfor stressbetonet arbejde, men at der ikke er påvist hverken depressiv eller psykisk tilstand ej heller kognitive forstyrrelser. I vurderingen inddrager kommunen også M.J.C.s egen oplevelse af situationen. Af den sociale journal (bilag ..) side 5 fremgår det: *'Han oplyser, han har det bedre med at arbejde som selvstændig. Han har det bedst med et frit liv, men kan ikke leve af det.'*

Det faktum, at forrevalideringen bliver afbrudt og kommunen efterfølgende tilkender offentlig førtidspension, kan efter vores vurdering ikke tillægges betydning. M.J.C. har efter vores opfattelse mange ressourcer, og når han udtaler, at *'han har ingen interesse i manuelt arbejde og han er bange for, at det i den grad vil frustrere ham og skubbe til læsset, så han går helt ned med nakken, hvis han bliver henvist til ufaglært praktisk betonet arbejde'* viser det efter vores vurdering, at der er nogle barrierer, som kommunen burde have afklaret, inden de tilkendte offentlig førtidspension.

Det, at M.J.C. er tilkendt førtidspension fra kommunen efter reglerne i lov om social pension, har ikke i sig selv betydning for vores vurdering af den generelle erhvervsevne. Kommunen har vurderet arbejdsevnen med udgangspunkt i ressourceprofilens 12 elementer. Kriterierne

for kommunens vurdering af arbejdsevnen er ikke sammenfaldende med kriterierne i M.J.C.s forsikringsbetingelser i Danica Pension. Derfor er tilkendelsen af offentlig førtidspension ikke afgørende for vores vurdering.

Det er således vores vurdering, at der ikke er lægelig dokumentation for, at der er tale om en lidelse, som forringer M.J.C.s helbredstilstand i tilstrækkelig omfang i henhold til de gældende forsikringsbetingelser.

…

Vedrørende de fysiske gener i form af smerter i M.J.C.s ryg og knæ, er disse forhold velbelyst i speciallægeerklæringen fra overlæge H.P.L. Det fremgår af erklæringen, at der ved den objektive undersøgelse er fundet normale forhold både i ryg og knæ, samt at tilstanden har været stationær i årevis. Dog vurderer overlægen, at der er nogle fysiske skånehensyn, der skal tages højde for."

På nævnets foranledning er der indhentet en speciallægeerklæring udarbejdet af overlæge K.L., Aa. Psykiatriske Sygehus, som er valgt af klageren og selskabet i enighed. I dennes erklæring af 15/2 2008 er bl.a. anført:

"***Resumé:***

…

Det drejer sig om en 53-årig gift familiefar, som fik bevilliget offentlig førtidspension i 2006 efter forrevalideringsforsøg, hvor man ikke fandt at kunne etablere erhvervsrettede tiltag pga. svære stressreaktioner. Har tidligere haft utallige arbejdsforhold, både som ansat og selvstændig, og har delvist afbrudt disse pga. oplevelse af skuffelse og nederlag. Kort tid inden sygemeldingen i 2002 var pågældende blevet uddannet lærer. Sygemeldt, idet han ikke kunne overkomme at skulle møde dagligt på et arbejde, hvor han mente at skulle leve op til både egne og andres forventninger om præstation og social omgang. M.J.C. har en baggrund præget af, at han altid har fungeret bedst med soloaktiviteter, han har været ensom og udenfor i sociale sammenhænge, og har haft et distanceret forhold til andre mennesker, også de nærmeste. Siden teenageårene har han haft perioder med nedsat energi, vekslende med øget energi, hvilket af hans behandlende praktiserende psykiater er tolket som elementer nærmende sig cyklotymi. Den praktiserende psykiater vurderer desuden, at M.J.C. har udviklet en kronisk angst depressionstilstand, der til dels er stressbetinget. Der vurderes at være en vis lindrende effekt af stemningsstabiliserende medicin, men det har ikke haft en overbevisende effekt.

Konklusion:

Samlet, ud fra de medsendte akter og den aktuelle undersøgelse finder undertegnede, at M.J.C. har personlighedstræk forenelige med en tvangspræget personlighedsstruktur. Han vurderes som rigid, pligtbetonet, regelbundet og præstationsorienteret. Han har altid stillet særdeles høje krav til sig selv og omgivelserne. Virker desuden rethaverisk og stridbar, men dette i forhold til verserende sag. Har følt sig sårbar og udenfor i sociale sammenhænge, og har altid haft et distant forhold til andre mennesker, også de nærmeste, og har foretrukket soloaktiviteter. M.J.C. har. efter undertegnedes vurdering, igennem årene fungeret, når han har kunnet styre og strukturere begivenhederne, og når tingene har kunnet foregå på hans præmisser. Han har været hjulpet af sin gode begavelse, og har muligvis umiddelbart fremtrådt stærk og velfungerende pga. sin store ildhu m.h.t. løse opgaver, og fordi det har været magtpåliggende for ham at leve op til andres og egne forventninger, både om præstation og social formåen. I længden har M.J.C. åbenbart ikke kunnet opretholde sin tilsyneladende velfungerende facade og 'filmen knækkede', da han skulle fungere som lærer.

Ved siden af de personlighedsmæssige vanskeligheder er undertegnede enig i vurderingen af, at der er en affektiv komponent i tilstanden. Humøret er efter beskrivelsen yderst ustabilt, hvilket kan være forårsaget af en længerevarende belastningstilstand og udbrændthed. Det kan også dreje sig om en cyklotymilignende tilstand, som i så tilfælde har vedvaret i størstedelen af M.J.C.s voksne liv, og hvor det tilsyneladende drejer sig om en vedvarende stemningsuligevægt og stemningssvingninger, i øjeblikket mest i depressiv retning. Undertegnede har ikke klart kunnet påvise deciderede hypomanier i sygehistorien, men vil med dette anmærke, at hypomani kan være en svær diagnose at stille retrospektivt, da patienterne, og også M.J.C., føler sig nærmest lettede og tilnærmet normale i sådanne perioder.
M.J.C. undgår sociale situationer og får angstsymptomer tydende på socialfobi i situationer. hvor han frygter, at han ikke lever op til de krav, han er overbevist om, at andre stiller til ham. I øjeblikket kommer han ikke udenfor sin egen havelåge.

Alt i alt vurderer undertegnede, at der er tale om et komplekst tilstandsbillede, som har taget et kronisk forløb siden M.J.C. oplevede sit psykiske sammenbrud i 2002. Ud over den allerede igangværende behandling, som undertegnede vurderer har et støttende sigte, har jeg ikke yderligere forslag til behandling."

På klagerens anmodning har overlægen i skrivelse af 13/3 2008 anført, at klageren efter hendes opfattelse ikke har en resterhvervsevne.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**Definition af invaliditet**
1. Retten til invalideydelse og/eller præmiefritagelse har den forsikrede, der på grund af sygdom eller ulykkestilfælde mister sin erhvervsevne uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne.
…
Præmiens betaling m.m.
Forsikringstageren fritages for præmiebetalingen, hvis forsikredes arbejdsevne som følge af sygdom eller ulykkestilfælde nedsættes til 1/3 eller mindre, hvorved forstås, at han ikke længere er i stand til at tjene mere end 1/3 - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed af, hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt arbejdsdygtige personer af tilsvarende uddannelse og alder.

Fritagelsen gælder fra den dag, nedsættelsen af arbejdsevnen til 1/3 eller mindre har varet i 3 måneder uden afbrydelse. Fritagelsen fortsætter, så længe arbejdsevnen er nedsat til 1/3 eller mindre, dog længst indtil præmiebetalingens aftalte ophørstidspunkt.
…
Selskabet kan gøre fortsat ret til præmiefritagelse betinget af, at forsikrede tilkendes offentlig førtidspension (invalidepension) af en størrelse, der svarer til en nedsættelse af arbejdsevnen til 1/3 eller mindre."

Nævnet udtaler:

Indledningsvis bemærkes, at nævnet ikke afgiver responsa, hvorfor klagerens ønske om svar på spørgsmål ikke kan imødekommes.

Efter sin gennemgang af sagen - herunder det omfattende kommunale og lægelige materiale - finder nævnet det ved statusattesten udfærdiget af speciallæge i psykiatri, J.I. af 11/9 2006, der er bestyrket ved erklæringen af 15/2 2008 fra overlæge i psykiatri, K.L., godtgjort, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat med 2/3 eller mere fra 1/9 2006. Selskabet skal derfor udbetale invaliderente og yde præmiefritagelse fra dette tidspunkt.

Som følge af det anførte

b e s t e m m e s :

Selskabet, Danica Pension, skal yde præmiefritagelse og foretage udbetaling ved tab af erhvervsevne fra 1/9 2006 med tillæg af renter i henhold til forsikringsaftalelovens § 24.

Marianne Højgaard Pedersen